

Zhodnocení Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 19.12.1986, sp. zn. Cpjf 84/86, ECLI:CZ:NS:1986:CPJF.84.1986.1

Číslo: 5/1988

Právní věta: O dalších poznatcích z využívání ustanovení § 65 a § 66 o. s. ř. o upozornění organizacím (orgánům) na nedostatky v jejich činnosti, které byly zjištěny soudem /1/

Soud: Nejvyšší soud ČSSR

Datum rozhodnutí: 19.12.1986

Spisová značka: Cpjf 84/86

Číslo rozhodnutí: 5

Číslo sešitu: 2-3

Typ rozhodnutí: Zhodnocení

Hesla: Řízení před soudem, Upozornění

Předpisy: 99/1963 Sb. § 65
§ 66

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Zvýšení podílu soudnictví na úkolech sociálně ekonomického rozvoje vyžaduje, aby soudy nejen svou rozhodovací, ale i další činností cílevědomě působily k utváření socialistických společenských vztahů.

Úkolem justičních orgánů, znovu zdůrazněným dopisem předsednictva ÚV KSČ k prohloubení účinnosti boje proti porušování zásad socialistické zákonnosti, morálky a disciplíny z února 1983, je spolu s ostatními státními, hospodářskými a společenskými orgány a organizacemi vést důsledný a rozhodný boj za prosazování celospolečenských zájmů, za odstraňování chyb, které mají vážné ekonomické a morálně politické důsledky.

Jedním z prostředků tohoto boje jsou i upozornění soudů orgánům a organizacím na nedostatky, které zjistily v jejich činnosti (§ 2 odst. 4 zákona č. 36/1964 Sb. o organizaci soudů a volbách soudců ve znění se změnami a doplňky vyhlášeném pod č. 19/1970 Sb. a ve znění zákona č. 29/1978 Sb.).

Smyslem upozornění je vést orgány a organizace k účinnému odstraňování zjištěných nedostatků. Tomu slouží i zákonná povinnost upozorněného orgánu nebo organizace na upozornění odpovědět a sdělit soudu, co bylo k odstranění zjištěných nedostatků učiněno. Pokud orgán nebo organizace nesdělí soudu, jak bylo upozornění projednáno a jaká opatření byla učiněna, nebo jestliže bylo upozornění projednáno nedostatečně, vyrozumí soud o tom nadřízenou organizaci nebo nadřízený orgán anebo učiní jiná vhodná opatření (viz ustanovení § 65 a § 66 o. s. ř.).

1. Společenský zájem na důsledném odstraňování nedostatků v činnosti orgánů a organizací vede od počátku účinnosti právní úpravy upozornění nejvyšší soudy ČSSR, ČSR a SSR i ministerstva spravedlnosti ČSR a SSR, jakož i krajské soudy v České socialistické republice a ve Slovenské socialistické republice, k sledování stavu soudní signalizace.

Přijímaná opatření obsažená v četných písemných materiálech uvedených orgánů směřují zejména k hlubší analýze příčin sporů a k využití poznatků pro signalizační činnost, která by přispěla k předcházení sporů a vedla by k tomu i orgány a organizace.

Z hlediska výkladu právní úpravy upozornění podle ustanovení § 65 a § 66 o. s. ř. byl v uplynulém období podán komplexnější rozbor ve společné zprávě Nejvyššího soudu ČSSR, Nejvyššího soudu ČSR a Nejvyššího soudu SSR o tom, jak soudy České socialistické republiky a Slovenské socialistické republiky v občanskoprávních věcech a státní notářství využívají ustanovení § 65 a násl. o. s. ř. a ustanovení § 4 odst. 3 not. ř. o upozornění organizací (orgánů) na zjištěné nedostatky (tzv. signalizační povinnost).

Tato zpráva, jejíž podstatná část byla uveřejněna pod č. 1/1977 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanoviskem dospěla k závěru, že zákonná úprava signalizační činnosti není v soudní praxi ještě dostatečně využívána. Zpráva zdůraznila, že je třeba věnovat pozornost zejména dodržování hospodářské a pracovní kázně, dodržování povinnosti zabezpečovat i občanskoprávních vztazích ochranu zájmů na zvelebování a hospodárném využívání majetku v socialistickém vlastnictví, dodržování povinností při zabezpečování sociálních práv a při zabezpečování společenských zájmů a na rozvoji i upevňování socialistické rodiny a řádné výchově dětí. Ke zkvalitnění signalizační činnosti bylo v soudním řízení doporučeno důsledněji si všimnout všech najevo vyšlých skutečností, které dokládají nebo důvodně naznačují takové nedostatky v činnosti organizací nebo orgánů, jež vedly nebo by mohly vést k ohrožení nebo k porušení práv, popřípadě ke vzniku sporu. Na tyto nedostatky je třeba upozorňovat s konkrétním poukazem na to, o jaké nedostatky jde a z čeho vyplývají. Je na místě, aby soudy k účinnému odstraňování nedostatků nebo jejich příčin v rámci vlastních možností nabízely upozorňovaným organizacím nebo orgánům také konkrétní pomoc.

Zpráva současně zdůraznila potřebu důsledněji sledovat, zda organizace nebo orgány splnily povinnost upozornění projednat a výsledek sdělit ve lhůtě soudu, a pokud tuto povinnost nesplní nebo upozornění projednají nedostatečně, vyvozovat z toho opatření podle zákona (§ 66 odst. 2 o. s. ř.).

Nejvyšší soud ČSSR se znovu podrobněji zabýval otázkou stavu ve využívání upozornění soudy v souvislosti s posuzováním právních prostředků způsobilých přispět k realizaci usnesení vlády ČSSR č. 355 ze 16. 12. 1982 ke zprávě o problematice neoprávněného obohacování a účinnějšího postihu majetku i majetkového prospěchu z nepoctivých zdrojů.

Využívání upozornění podle ustanovení § 65 a § 66 o. s. ř. zjišťoval Nejvyšší soud ČSSR u všech krajských soudů v ČSSR (a městských soudů v Praze a v Bratislavě) a také v každém kraji u dvou okresních (obvodních) soudů. Současně využil zpracované poznatky nejvyšších soudů republik a zkušenosti z gremiálních porad krajských soudů.

Bylo posouzeno celkem 453 spisů z období 1985 - 1986 obsahujících upozornění soudů podle ustanovení § 65 a § 66 o. s. ř.

2. Soudy převážně správně vycházejí z toho, že upozornění nelze orientovat jen na otázky právní, ale že je třeba poukazovat na veškeré zjištěné společensky závažné nedostatky v činnosti orgánů a organizací (§ 2 odst. 4 zákona č. 36/1964 Sb. a organizaci soudů a volbách soudců ve znění se změnami a doplňky vyhlášeném pod č. 19/1970 Sb. a ve znění zákona č. 29/1978 Sb.), jejichž

charakter upřesňuje pro oblast občanského soudního řízení občanský soudní řád 2) tak, že jde o nedostatky, které vedly nebo by mohly vést k ohrožení nebo porušení práv někoho jiného a popřípadě i ke vzniku sporu (§ 65 o. s. ř.).

Tato povinnost se dostatečně neodráží v praktické činnosti soudů.

V průběhu posledních jedenácti let (1975 - 1985) má počet podávaných upozornění podle ustanovení § 65 a § 66 o. s. ř. sice vzestupnou tendenci, je však v porovnání jednotlivých okresů a obdobnou skladbou projednávaných právních věcí značně nevyrovnaný. V letech 1975 - 1985 podaná upozornění nedosáhla ani 1 % počtu občanskoprávních nároků, v nichž soudy pravomocně rozhodly. Nejvyšší počet upozornění byl podán v roce 1981, a to celkem 2 164, což činí 0,93 % počtu pravomocně rozhodnutých občanskoprávních nároků ve stejném období. Na jeden soud připadá za léta 1975 - 1985 průměrně 6,16 upozornění za rok.

Z těchto údajů lze důvodně soudit, že upozornění zdaleka neodpovídají množství věcí, u nichž upozornění přicházelo v úvahu.

Obdobný stav, že totiž soudy plně nevyužívaly signalizací nedostatků tam, kde by se tento prostředek měl uplatnit, konstatovala však už uvedená společná zpráva nejvyšších soudů ČSSR, ČSR a SSR, uveřejněná pod č. 1/1977 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek. K podstatnému obratu v uplatňování upozornění tedy dosud nedošlo.

Nejvyšší soud ČSSR se s ohledem na uvedené poznatky proto zabýval nyní i příčinami, které vedly k tomu, že uplatňování upozornění není dosud běžné při výkonu soudcovské funkce.

Krajské soudy i okresní soudy v ČSSR obecně správně hodnotí společenský význam upozornění, a to i vzhledem k převážně dobrým zkušenostem s účinností upozornění v těch případech, kdy šlo o upozornění adresná a konkrétní.

Sice s různou intenzitou, ale trvale je také problematika upozornění projednávána krajskými soudy na pracovních poradách předsedů okresních (obvodních) soudů a na gremiálních poradách soudců.

Pravidelně se prováděná signalizace hodnotí zvláště i v souvislosti s kontrolou plánu činnosti (např. u krajského soudu v Ostravě, u městského soudu v Bratislavě, krajského soudu v Bratislavě a krajského soudu v Košicích), někde i na schůzích ZO ROH (např. u krajského soudu v Banské Bystrici).

Snaha prosadit signalizaci do běžné činnosti soudců vede také k tomu, že je ukládána v tomto směru aktivita při komplexních hodnoceních soudců (např. u krajského soudu v Českých Budějovicích a u krajského soudu v Brně).

Úsilí o rozvinutí signalizační činnosti prospívá pravidelná kontrola pravomocně skončených věcí z hlediska možnosti uplatnit upozornění (např. u okresního soudu v Banské Bystrici)

Přesto se přijímaná opatření jen pomalu promítají ve výsledcích této činnosti.

3. Podávaná upozornění vycházejí prakticky jen ze skutečností zjišťovaných v průběhu občanského soudního řízení. Nebyl zjištěn žádný případ upozornění, v němž by zdrojem poznatků byla jiná soudcovská činnost.

Po věcné stránce je obsah upozornění značně rozmanitý,. Upozornění reagují na nejrůznější nedostatky od nesprávné aplikace právních předpisů až po hospodářská, organizační, kontrolní či technická pochybení poškozující společnost.

Struktura věcí, v nichž je upozornění uplatňováno, odpovídá do značné míry skladbě věcí projednávaných soudem. Obsah upozornění převážně odpovídá celospolečenskému zájmu na upevňování významných společenských vztahů.

Největší skupinu tvoří upozornění zaměřená na pracovní vztahy (29 prohlédnutých soudních spisů), z nichž k četnějším patří zejména upozornění na nedostatky v ukládání kárných opatření, v činnosti rozhodčích komisí, na nedostatky při uzavírání pracovních smluv a smluv o provedení práce, na nedostatky dohod o hmotné odpovědnosti i na nedostatky při vytváření podmínek pro hmotnou odpovědnost na pochybení při rozvázání pracovního poměru, na porušování předpisů o bezpečnosti a ochraně zdraví při práci apod.

Městský soud v Bratislavě upozornil na nesprávnou praxi D. o. v B. při uzavírání pracovních poměrů, které ve více případech byly uzavřeny na dobu určitou a několikrát prodlužovány v rozporu se zásadou stability pracovních vztahů a se zásadami zákoníku práce 3) .

Městský soud v Košicích upozornil příslušnou dráhu ČSD, že vedoucí pracovník organizace nerespektoval pravomocné soudní rozhodnutí o neplatnosti přeřazení pracovníka z funkce mistra na manipulačního dělníka, čímž vznikl nový spor o náhradu ušlé mzdy v částce 25 201,- Kčs a náklady řízení.

Okresní soud Plzeň-sever upozornil podnik R a J v S., že pracovník organizace nebyl při nástupu do práce seznámen s pracovní náplní a zameškal proto svou povinnost hlásit pojistnou událost, čímž organizaci vznikla škoda ve výši 3769,- Kčs.

Krajský soud v Českých Budějovicích upozornil n. p. Č. v H. na to, že ve smlouvě o změně pracovní smlouvy bylo sjednáno vyloučení výpovědních důvodů uvedených v ustanovení § 51 odst. 1 zák. práce s výjimkou vzniku nároku na starobní a invalidní důchod, ačkoliv takové ujednání nepřichází v úvahu ani u důvodů uvedených v ustanovení § 51 písm. c) a d) zák. práce.

Okresní soud v Táboře upozornil n. p. Č. v H. na to, že organizace neprávem odmítla pracovníkovi vyznačit v občanském průkazu skončení pracovního poměru s tím, že podmínkou tohoto vyznačení je skutečnost, že vyklidí podnikový byt.

Okresní soud Plzeň-město upozornil podnik D. v Ch., že vedoucí prodejny této organizace neměl podepsanou dohodu o hmotné odpovědnosti a ostatní prodavači o této skutečnosti nebyli informováni.

Městský soud v Košicích upozornil n. p. V. v K., že pracovníci organizace nebyly vytvořeny podmínky pro plnění hmotné odpovědnosti, zejména nebyl zabezpečen dostatečný rozsah skladovacích prostorů a docházelo k dispozicím se zásobami i v době její nepřítomnosti.

Městský soud v Košicích upozornil ředitele n. p. I. v K. na nedostatečné zabezpečení odpovědnosti pracovníků za svěřené nástroje, ochranné pracovní prostředky a mechanismy a na nedostatečné vedení evidenčních dokladů.

Okresní soud Praha-východ upozornil n. p. T. v Č. na to, že jsou v zápisníku bezpečnosti práce učňů prováděny nedostatečné záznamy.

S pracovníprávní oblastní úzce souvisí ochrana majetku v socialistickém vlastnictví (13 % prohlédnutých soudních spisů). Soudy tu upozorňují na to, že organizace řádně nezabezpečují své provozovny a sklady před nepovolanými osobami, provádějí nedostatečnou evidenci majetku, neuplatňují včas své pohledávky, takže dochází k jejich promlčení, nevymáhají náhradu škody způsobenou pracovníky, nerealizují řádně kontrolní činnost apod.

Okresní soud v Táboře upozornil odštěpný závod podniku J. v T. na závažné nedostatky v kontrolní činnosti vedoucího pracovníka vůči podřízeným.

Okresní soud Praha-východ upozornil Výrobní družstvo N. v P. na to, že zaměstnanec družstva zastupuje občany v občanském soudním řízení i v pracovní době, přičemž si na tuto soukromou činnost nečerpá dovolenou nebo není jeho zaměstnavatelem doloženo napracování pracovní doby.

Okresní soud v Hradci Králové upozornil organizaci SPO v P. na nedodržování právních předpisů, na nedostatky v evidenci odpracované pracovní doby, na nedostatky v kontrolní činnosti apod.

Krajský soud v Banské Bystrici upozornil podnikové ředitelství OD v B. na nedostatky při evidenci stravovacích lístků a na závady při kontrole a likvidaci faktur.

Okresní soud Plzeň-město upozornil koncernový podnik Č. na technologickou nekázeň při svařování na jaderných zařízeních v závodě energetického strojírenství v P.

Větší skupinu tvoří také upozornění z oblasti hospodaření s byty (11 prohlédnutých soudních spisů). Nejčastěji se tu poukazuje na to, že konkrétní osoba užívá dva byty, popřípadě že její přidělován další byt, ačkoliv již jeden byt užívá. Častěji se v upozorněních vytyká pochybení při uzavírání dohod o odevzdání a převzetí bytu nebo že tyto dohody někde zcela chybějí.

Dosud nepříliš rozsáhlou, ale společensky závažnou skupinu tvoří upozornění na nedostatky ve službách obyvatelstvu (5 % prohlédnutých soudních spisů). Nejvíce jsou zdůrazňovány závady ve fakturaci tepla i teplé vody a prováděných oprav automobilů a v provádění reklamačního řízení. Upozorňováno však bylo např. také na nesprávné nebo nedostatečné poučení zákazníků o zacházení s výrobky, které vedlo i ke vzniku škod (manipulace s televizorem, s náterovými hmotami apod.); signalizovány byly i nedostatky v údržbě bytového fondu a při provozu veřejných komunikací.

Ostatní upozornění netvoří již větší skupiny, i když lze souhrnně uvést, že častěji spadají do oblasti činnosti státní správy. Např. je v nich poukazováno na nedostatky v činnosti matrikářů a orgánů ověřujících podpisy občanů; upozorňováno je i na potřebnost zásahů u stavebních orgánů, na nedostatky v provádění povolené řemeslnické činnosti soukromníkem, upozorňuje se také na to, když občan se vyhýbá zapojení do pracovního poměru, na to, že při vyvlastňovacím řízení jsou pro obdobné objekty aplikovány rozdílné ceny, dále soudy upozorňují na pochybnosti o způsobilosti řidiče z povolání k řízení vozidla veřejné hromadné dopravy, jakož i na to, že na pracovišti dochází k požívání alkoholických nápojů, na porušování léčebného řádu atd. Častým je v této skupině také upozornění na vážné závady v rodinných vztazích (např. neoznamován í trestného činu zanedbání povinné výživy nebo ohrožování mravní výchovy mládeže).

Samostatnou skupinu tvoří upozornění na nedostatky, které se promítají v soudním řízení (22 % prohlédnutých soudních spisů a jsou vyvolány jinými orgány a organizacemi. K nejčtenějším tu stále patří upozornění na nesprávný postup v doručování písemností do vlastních rukou poštovními doručovateli. Organizace jsou také nezřídka upozorňovány na opakované nedostatky v návrzích na zahájení řízení a při jejich zpoplatnění, na nedostatečná nebo i nesprávná a značně opožděná vyjádření o otázkách důležitých pro řízení, na nedostatky v zastoupení organizací, na pochybení při provádění srážek při soudním výkonu rozhodnutí srážkami ze mzdy. Správné orgány byly upozorňovány i na průtahy v předkládání vyžádaných vyjádření, na předkládání zpráv bez náležitého přešetřování věci apod.

Upozornění zasílají soudy převážně státním a družstevním socialistickým organizacím. Vyskytují se však i upozornění státním orgánům, zejména národním výborům. Soudy přitom správně vycházejí ze smyslu upozornění podle ustanovení § 65 a § 66 o. s. ř. směřujících k tomu, aby byla zjednáána

náprav všude tam, kde to společenský zájem vyžaduje, a upozornění zasílají orgánům nebo organizacím, v jejichž činnosti nedostatky zjistí, bez ohledu na to, v kterém soudním obvodu má orgán nebo organizace sídlo, a bez ohledu na to, jaký je územní rozsah působnosti orgánu nebo organizace, jímž je upozornění zasíláno.

Soudy také převážně správně chápou společenské poslání upozornění jako jednoho z prostředků širšího preventivního působení a podávají je v případech, v nichž nelze úlohu preventivního působení splnit jen rozhodnutím v projednávané konkrétní věci, kterým se především odstraní případné nežádoucí důsledky narušení právních vztahů 4) .

Vyskytují se však i upozornění, která pouze konstatují skutečnosti dostatečně patrné již z rozhodnutí. Tak např. upozornil okresní soud Plzeň příslušnou dráhu ČSD na to, že bylo vydáno kárné opatření funkcionářem organizace, který k tomu neměl oprávnění.

Taková upozornění lze považovat za přínos pouze v tom případě, kdy např. častý výskyt téhož nedostatku nebo jeho mimořádná společenská závažnost odůvodňují, aby soud sledoval, zda organizace (orgán) nedostatek projednala a učinila opatření k nápravě.

Upozornění zásadně odkazují na ustanovení § 65 a § 66 o. s. ř. a obsahují vedle seznámení s právem soudu podat upozornění na zjištěné nedostatky také stručnou charakteristiku nedostatků, dále na pramen, z nichž byly nedostatky zjištěny, a pokud jde o právní otázky, pak také zpravidla odkaz na příslušnou právní normu. Výjimečně se vyskytují upozornění, která nesvědčí o důkladném posouzení zjištěných nedostatků, ani o uvážlivé zpracování použitého tiskopisu pro signalizaci.

Jen ojediněle chybí poučení o povinnosti orgánů nebo organizace upozornění projednat a výsledek projednání včetně přijatých opatření k odstranění nedostatků sdělit ve stanovené nebo zákonné lhůtě soudu (§ 66 odst. 1 o. s. ř.). Upozornění jsou také převážně řádně podepisována a opatřována otiskem úředního razítka.

4. Orgány a organizace většinou včas a odpovědně na upozornění reagují. Tam, kde tomu tak není, soudy častěji chybují tím, že důsledně nevyžadují povinnost orgánů a organizací upozornění projednat a výsledek projednání ve lhůtě podle ustanovení § 66 o. s. ř. sdělit soudu s uvedením opatření učiněných k odstranění zjištěného nedostatku. Nejen, že se zpravidla neobracejí nadřízené orgány nebo organizace upozorněného, ale často vyřízení ani neurgují anebo sice zašlou urgenci, avšak pokud je bezvýsledná, upozornění bez dalšího založí. 5)

Někdy je také bez dalšího zakládána nedostatečná zpráva nebo zpráva polemizující s upozorněním, aniž by z obsahu polemik byl vyvozen náležitý závěr.

Okresní soud v H. se důsledně nedomáhal od orgánů a organizací předložení zprávy odpovídající zaslanému upozornění např. od koncernového podniku Ch. v H., který byl upozorněn na to, že došlo k promlčení pohledávky organizace, protože nebyl včas uplatněna.

Také MNV ve V. neodpověděl na upozornění okresního soudu Praha-východ, že dochází k nesprávnému provádění hlášení k trvalému pobytu u sezónních pracovníků.

MěstNV v Ž. neodpověděl na upozornění na to, že v důsledku neudržování vozovky a chodníku na H. ulici v Ž. dochází k úrazům, ze které pak je také uplatňována náhrada škody.

Zahradnický a sadový podnik v K. nereagoval na upozornění soudu, že jako plátce mzdy neplní povinnosti podle ustanovení § 282 a násl. o. s. ř. a že by měl provést školení pracovníků mzdové účtárny.

KNV v B. ponechal bez povšimnutí upozornění odvolacího soudu na neodpovídající posudkovou činnost komise sociálního zabezpečení v N., která nezřídka polemizovala s usneseními soudů, ironizovala jejich dotazy, neprováděla další vyšetření nebo nepodala vyjádření s tím, že je nepovažuje za potřebná.

Nedůslednost postupu soudu snižuje autoritu upozornění u upozorněného orgánu nebo organizace a oslabuje jeho preventivní vliv. I když se podobné nedostatky vyskytují jen v menšině případů (v 17 % prohlédnutých spisů), je třeba zdůraznit, že takový postup je v rozporu s ustanovením § 66 odst. 2 o. s. ř., podle něhož soud v případě, že mu organizace (orgán) nesdělí, jak upozornění projednala a jaká opatření učinila, nebo jestliže bylo upozornění projednáno nedostatečně, vyrozumí o tom její nadřízenou organizaci nebo nadřízený orgán, anebo učiní jiná vhodná opatření. Především je však tento postup v rozporu se zájmem společnosti na urychleném odstraňování nedostatků.

Ojedinele se vyskytují i případy, v nichž lze mít pochybnost o tom, že upozornění bylo podáno s dostatečnou znalostí věci.

Např. Technické služby města P. byly soudem upozorněny na to, že v důsledku opožděného odvozu fekálií občané vypouštějí přeplněné jímky na své pozemky a je tak znehodnocována prosakováním kvalita pitné vody ve studních. Ředitel upozorněné organizace však ve své zprávě soudu přesvědčivě doložil, že k odvozu dochází včas.

Dopravní podniky města P. (oddělení tarifní kontroly) byly soudem upozorněny na to, že si kontrolní orgán v dopravním prostředku neověřil při kontrole základní údaje o občance, která se dopustila tarifního přestupku; v důsledku toho se mu ji nepodařilo zjistit. Organizace ve své odpovědi doložila, že totožnost občanky byla zjištěna řádně a že upozorňující soud sám organizaci sdělil, že žalovaná občanka je v NVÚ v P.

Upozornění konstatující určitý negativní jev nebo skutečnost, aniž pravděpodobnost nedostatku v činnosti organizace (orgánu) byla dostatečně doložena, vedou rovněž k oslabení autority signalizace.

Za nesprávný je třeba považovat i takový postup soudu, při němž v upozornění nepoučí organizaci (orgán) o jejích povinnostech ve smyslu ustanovení § 66 o. s. ř. (viz § 65 odst. 1 o. s. ř.). Taková pochybení se však vyskytují jen zřídka.

Např. okresní soud v Táboře upozornil dopravní závod ČSAD na nesprávný postup při ukládání kárného opatření, organizaci však o jejích povinnostech ve smyslu ustanovení § 66 o. s. ř. nepoučil.

5. Poznatky o uplatňování upozornění podle ustanovení § 65 a § 66 o. s. ř. ukazují, že jde o právní prostředek společensky účinný, který v převážné většině případů vede k odstranění nedostatků v činnosti organizací a orgánů. Jeho význam spočívá i v tom, že jde o právní prostředek společensky účinný, který v převážné většině případů vede k odstranění nedostatků v činnosti organizací a orgánů. Jeho význam spočívá i v tom, že spolupůsobí na formování společenských vztahů regulovaných právním řádem a usměrňovaných rozhodnutími a jinou činností soudů a je způsobilý přispět k plnění úkolů vyplývajících z usnesení vlády ČSSR č. 355 ze 16. 12. 1982.

Předpokladem vyšší účinnosti signalizační činnosti je především kvalita podávaných upozornění a jejich zaměření na ty společenské vztahy, které jsou nejvýznamnější z hlediska hlavních společenských úkolů vytyčovaných sjezdy Komunistické strany Československa. Upozornění musí být vždy věcná a instruktivní a vycházet z průkazných skutečností.

Předpokladem jejich účinnosti je ovšem i důslednost soudů při vyžadování zpráv od orgánů a organizací o opatřeních, která byla z podnětu upozornění učiněna k nápravě zjištěných nedostatků. Nedostatek kontroly znehodnocuje signalizaci, snižuje autoritu činnosti soudů a nelze jej proto

tolerovat.

Společenská účinnost signalizace je současně ovlivňována také četností podaných upozornění. Jen tam, kde soudy důsledně reagují na všechny závažné nedostatky v činnosti orgánů a organizací, které zjistí při své činnosti, je možné práci soudů považovat za plně efektivní. Nelze oddělovat činnost signalizační od činnosti rozhodovací a přirozeně ani od jiných činností soudů působících na právní vědomí občanů. Za nesprávný je proto třeba označit názor některých soudců, že upozornění by měly podávat jen orgány čs. prokuratury, pro něž by poznatky soudů sloužily pouze jako podklad. Naopak je třeba aby všechny orgány, jimž je zákonnými předpisy svěřena signalizační činnost, této činnosti v plné míře využívaly a společně tak zvyšovaly vliv na upevňování zákonnosti a na rozvoj socialistického právního vědomí. Soudy samozřejmě neupozorňují na skutečnosti, na něž již účinně upozornil jiný kompetentní orgán.

Dosavadní výsledky v podávání upozornění nejsou uspokojivé a nepodařilo se také dosud signalizační činnost v potřebné míře zvýšit, a to přes řadu opatření, která byla učiněna.

Ke zvýšení účinnosti upozornění podle ustanovení § 65 a § 66 o. s. ř. by podle získaných poznatků zejména přispělo:

1. Vytváření lepších předpokladů pro kvalitní, společensky účinný všestranný výkon soudcovské funkce, které by poskytovaly soudcům dostatečný časový prostor nejen ke kvalitnímu rozhodování, ale i k účinné preventivní činnosti.
2. Zaměřování upozornění na nedostatky ve významných společenských vztazích tak, aby bez signalizace nezůstal žádný poznaček svědčící o závažném narušování socialistického hospodářství, pracovních vztahů a rodinných poměrů. Zvláštní pozornost je třeba věnovat všem příčinám, které vedou k neoprávněnému obohacování na úkor společnosti a občanů.
3. Provádění důsledné kontroly plnění povinností organizací a orgánů podle ustanovení § 66 o. s. ř. a včasné opatření podle citovaného ustanovení v případech, v nichž tyto povinnosti nejsou plněny nebo jsou plněny nedostatečně.
4. Systematické sledování toho, jak je využíváno upozornění, a pravidelné projednávání zjištěných poznatků, zejména na pracovních poradách soudců, a přijímání včasných opatření k usměrňování signalizace na nejzávažnější nedostatky.
5. zajištění konkrétní znalosti soudců a obsahu společné zprávy Nejvyššího soudu ČSSR, Nejvyššího soudu ČSR a Nejvyššího soudu SSR o poznatcích, jak soudy České socialistické republiky a Slovenské socialistické republiky v občanskoprávních věcech a státní notářství využívají ustanovení § 65 a násl. o. s. ř. a § 4 odst. 3 not. ř. o upozornění organizací (orgánů) na zjištěné nedostatky (tzv. signalizační povinnost) uveřejněné pod č. 1/1977 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek. Tuto zprávu je třeba využít zejména při výchově mladých soudců.
6. Při hodnocení práce soudců je třeba posuzovat také to, jak plní své společenské poslání ve všech oblastech soudcovské činnosti včetně činnosti signalizační.
7. Sdělování získaných poznatků o porušování zákonnosti příslušným prokurátorům v případech svědčících o tom, že k účinnému zjednání nápravy by přispělo upozornění prostřednictvím prokurátorského dozoru (např. podáním návrhu podle ustanovení § 35 odst. 1 o. s. ř., podle ustanovení § 457 odst. 2, 3 o. s. ř. nebo podáním protestu podle ustanovení § 15 zákona o prokuratuře. 6)